

Sota el signe d'Europa

El segon trimestre de 1985 s'ha viscut, a Girona més que enlloc, sota el signe d'Europa. Aquests tres mesos que s'han clos amb la desitjada incorporació d'Espanya al Mercat Comú van començar amb la proclamació, als quatre vents de dins i de fora, de la mil·lenària vocació europea de Girona. I han estat tres mesos plens d'ocasions i d'actes que han il·lustrat i enfortit alhora aquest europeisme ancestral.

A la sala de la coronació de l'antic palau de Carlemany a la ciutat d'Aquisgrà, el president de la Generalitat es va fer ressò de la vocació europea a Catalunya tot prenent com a punt de partida el 1200e aniversari del lliurament de Girona a l'Emperador de la barba florida. L'alcalde de Girona també era present, com a testimoni d'excepció de les seves afirmacions: "En el terreny de les realitats profundes i alhora de les grans esperances de futur, Catalunya ha volgut tornar a Aquisgrà per afermar-hi la seva identitat europea.

Lluch, Punset i la Pubilla amb l'ambaixada gironina a Madrid.

Aquest any, que és el de l'entrada a la Comunitat Europea, és també l'aniversari de la conquesta de Girona, ciutat decisiva en la història de Catalunya, una de les nostres ciutats-bressol".

Pocs dies més tard, començava la Festa Major del

Cercle Català de Madrid, patrocinada enguany per la Diputació de Girona. I el president de la Corporació, Salvador Carrera, començava la presentació del programa d'actes amb aquestes paraules: "Venim a Madrid, ciutat oberta i acollidora que es presenta a si

mateixa com a "porta d'Europa", a proclamar la nostra vella vocació europea". En el pregó de les festa, Narcís Jordi Aragó, director de la REVISTA, insistia en l'opció europea que va fer Girona en trobar-se entre els dos focs de l'Islam i l'Imperi carolingi: "quan pràcticament tota la península era encara musulmana, els gironins ja havíem començat a ser europeus". L'alcalde Joaquim Nadal, en una conferència, subratllava un cop més la trajectòria europea gironina. I Joan Carreres, mantenidor de l'acte de proclamació de la Pubilla del Cercle, citava una carta de Maragall a Unamuno sobre l'ànima ibèrica i l'aprofundiment de les arrels comunes de Catalunya, Castella i Portugal fins a trobar "l'Espanya europea".

El dia 5 de maig, tal com ja s'havia anunciat a Aquisgrà, se celebrava a Girona, excepcionalment, l'acte institucional català del Dia d'Europa que cada any organitza la Generalitat al seu

Jordi Pujol presideix el Dia d'Europa a Girona.

Toulouse-Lautrec a Girona.

propí Palau. Jordi Pujol va acudir a la Fontana d'Or per tal de presidir-lo i reiterar que "Catalunya recupera el seu caràcter carolingi, determinat de la identitat nacional". L'alcalde va insistir en la idea que la integració a Europa és per als gironins, "la reincorporació a les pròpies arrels".

A la Platja d'Aro, mentre tant, se celebraven unes jornades catalanes sobre el turisme i el Mercat Comú, i a la Cambra de Comerç de Girona es tancava un cicle de col·loquis sobre temes relacionats amb el comerç, la indústria i la Comunitat Europea. Girona, mentre donava els darrers tocs a la gran exposició "Girona dins la formació de l'Europa medieval (785-1214)", s'agermanava amb la ciutat d'Albi amb el disseny de crear, a banda i banda dels Pirineus, "una regió industrial del sud d'Europa integrada al procés de modernització del vell continent". Obres de l'albigès universal Toulouse-Lautrec, entrades per primera vegada a la península, s'exposaven a la Rambla de Girona, i fins el destí semblava que volia col·laborar a la festa europea amb una contribució inesperada: la neteja de les voltes de la Rambla feia aparèixer en un sostre, dibuixat des de feia més d'un segle i amagat per diverses capes de pintura, un detallat i simbòlic plànol de París.

Un patrimoni que creix

El trimestre ha estat pròdig en donacions, en adquisicions i en operacions que han fet possible, d'una manera o altra, la incorporació de béns particulars al patrimoni col·lectiu.

La Diputació ha adquirit la biblioteca de l'il·lustre historiador, jurista i polític Josep Me Pella i Forgas (1852-1918), dintre de la política encaminada a la recuperació de fons bibliogràfics en perill de dispersió. La importància dels fons salvaguardats és glossada en un article d'aquest mateix número de la REVISTA. Les obres de la biblioteca es troben ja a disposició dels estudiosos a l'Arxiu de Sant Josep de Girona.

D'altra banda, les filles del mestre i investigador Isidre Macau i Teixidor (1882-1946), pedagog i naturalis-

ta de Palau Saverdera, han donat al Museu Arqueològic de Sant Pere de Galligants les col·leccions arqueològica, malacològica, de fòssils i mineralògica aplegades pel seu pare al llarg de la seva vida. La col·lecció arqueològica es resumeix en el treball *Nous monuments megalítics a l'Alt Empordà*, que era la Diputació ha reeditat en facsímil. La malacològica és formada per milers de peces del Mediterrani i de l'Indo-Pacífic, i la mineralògica conté centenars de minerals, entre els quals destaca l'òpal noble descobert per Macau a la comarca de la Selva. Tot aquest valuós material s'ha aplegat a la Sala Macau del Museu Arqueològic.

La mateixa Diputació ha fet, encara, una altra adquisició important: la de les

famoses xilografies gironines, col·lecció de l'antiga *Tipografia Carreras*, que passaran a enriquir el Museu d'Art.

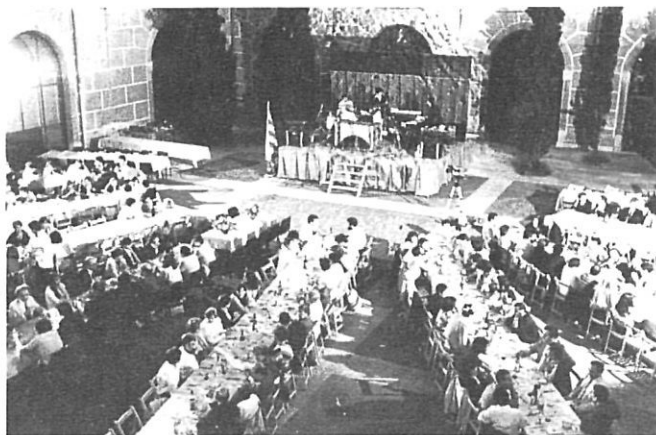
A Olot, la família de *Marià Vayreda* ha fet igualment cessió a la ciutat de l'obra original de l'escriptor. La biblioteca municipal, que des d'ara portarà el nom del novel·lista olotí, comptarà així amb els manuscrits de vint-i-cinc contes, d'un seguit d'articles, cartes, cançons i poesies, i de les novel·les "Records de la darrera carlinada", "Sang nova" i "La punyalada", aquesta última tinguda ja com una peça essencial de la literatura catalana del segle passat.

El regne de la lletra impresa

El món de les lletres ha tingut el seu esclat habitual de primavera, en ocasió de la festa del llibre i de la concessió dels premis literaris tradicionals.

El 23 d'abril van aparèixer nombroses obres gironines o d'autors gironins: *El rei del mambo*, de Josep Me Fonalleras; *El poder del robí negre*, de Toni Vinyes; *Història d'un paisatge*, de Gabriel Planella; *Estimats germans*, de Josep Valls; *I una terra nova*, de Joan Busquets; *Poesia eròtica i pornogràfica al segle XVII*, d'Albert Rossich, i, en edició de bibliòfil, *Pedra sobre pedra*, de Narcís-Jordi Aragó, amb il·lustracions de Domènec Fita. A la col·lecció juvenil *Moby Dick*, i dirigit per l'olotí Lluís Busquets i Grabulosa, sortia el volum *Contes del Modernisme* amb textos de Vayreda, Rusiñol, Bertrana, Ruyra i Palol.

A Sant Feliu de Guíxols s'ha obert novament al públic la biblioteca del Casino dels Nois, creada a finals

El Bertrana i el Rahola, deserts.

del segle passat i mantinguda en un discret silenci des de després de la guerra. A la Bisbal s'ha celebrat la IV Fira del llibre infantil i juvenil català de les comarques gironines, organitzada pel gremi de Llibreters. I al Port de la Selva s'han començat a recollir signatures per a la recuperació d'un llibre que, en aquest cas, és el Llibre dels llibres. Es tracta d'exigir—reivindicació possiblement utòpica— el

retorn al seu lloc d'origen de la *Biblia de Sant Pere de Rodes*, que va ser robada pels exèrcits francesos i que es troba d'aleshores ençà en la Biblioteca Nacional de París.

En el capítol de premis cal destacar els ja tradicionals d'Olot i de Cassà, els de Girona, que enguany han vist deserts alhora el *Bertrana* i el *Rahola*, i la convocatòria per a la tardor de la cinquena edició del *Just M.*

Les arts i els artistes

Teatre, cinema, música, arts plàstiques. A Girona hi ha hagut l'estrena absoluta de *Diari d'un boig*: un monòleg de *Nikolai Gogol* en una interessantíssima interpretació del lloretenc *Fermi Reixach*, acabat d'arribar de l'*Ernie Martin Studio/Actors*

DIARI D'UN BOIG

Nikolai Gogol

FERMI REIXACH ERNIE MARTIN

Una obra de Nikolai Gogol traduïda i adaptada per Ernest Martin

Casero de narració curta. L'Escola Superior de Relacions Públiques de Girona ha lliurat per segona vegada els guardons *L'Àngel de Bronze* a la comunicació a Catalunya. La comunicació escrita passava, justament, hores difícils a Girona: *Punt Diari* va deixar de sortir durant dos dies i va viure hores tenses amb la vaga dels redactors per desacord amb la direcció. La gota que havia fet vessar el vas de la indignació periodística era l'acomiadament del subdirector, l'historiador *Jaume Fabre*. Enmig d'aquest clima dens, el setmanari *Presència* celebrava el seu vintè aniversari. L'Ajuntament de Girona aprofitava l'ocasió per fer públic el reconeixement de la corporació a la revista "per la tasca que durant tots aquests anys ha desenvolupat, defensant les llibertats, la democràcia, els drets del nostre poble, la llengua i la cultura, la lliure expressió i la veracitat informativa".

Creative Theatre New York. El mateix director del centre i de l'obra, *Ernie Martin*, va ser present al Teatre Municipal per als assaigs immediats a l'estrena.

A Puigcerdà, el Grup *Ceretà* ha representat *El retaulle del flautista*, de *Jordi Teixidor*, i a Roses el grup de teatre local ha escenificat *La bella Helena* de *Peter Hacks* amb música d'*Offenbach*. A Belcaire d'Empordà s'ha reprès l'habitual temporada de *Bandera de Catalunya*, l'espectacle creat per *Esteve Albert*. Sarrià de Ter ha celebrat la *VI Mostra de Teatre*. A Girona, el *Tei de Sant Marçal* ha presentat el *IV Cicle de Teatre Brev*. A Olot, en el marc d'una *Setmana de Cultura Popular*, s'ha celebrat un controvertit *Fòrum teatral de comarques*, que van obrir els figuerencs del *Taller de Teatre* amb el text de *Dario Fo* titulat *Aquí no paga ni Déu*. La Diputació de Girona ha començat una nova *Campanya de promoció teatral*, amb l'actuació de 22 grups que representaran 110 obres a més de vint pobles diferents. La Sala de Sessions de l'Ajuntament d'Olot es va convertir excepcionalment en un escenari per tal de representar-hi la campanya *Teatre a l'abast*, organitzat pel *Col·lectiu teatral de la Garrrotxa*. Olot ha intentat una autèntica *Fira de teatre*,

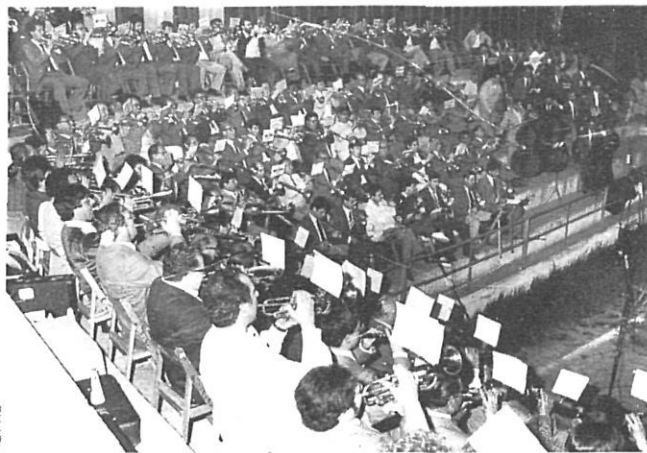
mentre que la Bisbal conso Sant Feliu de Guíxols s'ha realitzat una *Mostra de Teatre Escolar*, i a Salt la *II Mostra infantil de Teatre* i el *Festival de Teatre Jove*. La *Filmoteca* ha presentat dos cicles a Girona: un sobre *20 anys del nou cinema alemany* i l'altre dedicat al polèmic *Jean-Luc Godard*.

L'estiu s'anuncia ric en concerts, festivals i recitals. Però Banyoles ja s'ha avançat a la febre musical amb el seu *II Cicle de Concerts de Primavera*. A Girona hi ha hagut una *Setmana de Jazz* i, en el marc festiu i popular dels migdies de dissabtes a la Rambla, s'ha presentat el *Taller Instrumental de Girona*, possible cèl·lula d'una banda municipal futura. L'Ajuntament, d'altra banda, ha encarregat al grup *La Cantoria* la gravació d'un disc amb la *Missa de Girona*, del segle XIV, trobada a l'arxiu de la Catedral.

Els sardanistes han tingut de tot: la desena *Trobada de la Sardana a l'Escola*, a la Devesa de Girona, amb més de 1.500 nens de les comarques: el *Premi Conrad Saló* de composició de sardanes, guanyat enguany per *Ricard Viladesau*; l'homenatge de Tortellà al compositor *Manuel Saderra*, fill de la vila i autor de la famosa sardana "*Somni*"; i una cobla de 150 músics —la més gran de la història— a l'obertura de la festa major de

lidava l'èxit d'una nova experiència de *Circ al carrer*. A Cassà de la Selva, davant de cinc mil persones.

Després de la marginació a què fou sotmès per Fires, en ser exclòs de la mostra col·lectiva *17 artistes gironins*, el pintor *Eduard Vila i Fàbrega* ha estat homenajat per l'Ajuntament de Girona amb una antològica retrospectiva a l'Institut Vell. A la Casa de Cultura, la Diputació i la *Fundació Caixa de Pensions* han presentat l'exposició *Cuixart-Sala*, fruit de la col·laboració del pintor *Modest Cuixart* i del ceramista *Carles Sala*; una mostra que, paral·lelament als elogis oficials, ha rebut alguns comentaris insòlita-ment adversos. Al castell de la Bisbal s'ha pogut veure una *Proposta per a un museu insòlit* sorgida de la imaginació creadora d'un grup d'artistes del Baix Empordà. A Girona s'ha celebrat una *Mostra d'Art i Música Moderna*, plena de sorpreses, que ha tingut una discoteca com a escenari fonamental. Superada l'antiga fórmula del *Concurs Provincial d'Art*, la Diputació convoca ara l'anomenada *Primera Mostra d'Art*, amb una dotació d'un milió i mig de pessetes, i amb el propòsit d'adquirir obres per al fons contemporani del Museu d'Art de Girona.

150 músics, una cobla gegantina a Cassà de la Selva.

Vila i Fàbrega rehabilitat.

Els homes i els dies

A Torroella de Montgrí s'ha presentat l'exposició **La Fonollera**, deu anys d'investigació arqueològica. Els jaciments i la seva protecció han estat els temes col·loqui celebrat a Girona, convocat per l'Associació de treballadors dels Museus de Catalunya, amb ponències sobre l'arqueologia rural, urbana i submarina. La REVISTA dedica al col·loqui i al problema l'editorial d'aquest número.

Per acabar amb l'espoliació de les Illes Medes, la Generalitat anuncia un projecte de protecció. A l'Alt Empordà neix, mentrestant, un col·lectiu de grups i entitats titulat *Coordinadora per a la defensa de l'Albera*, que vol assolir la protecció d'aquesta serralada sobre la qual planen diverses i greus amenaces.

A Girona, perquè no es pugui dir que no s'hi fa de tot, s'hi ha celebrat un congrés sobre "*Eros i filosofia*", amb la participació de doscents representants de la nova filosofia espanyola, i el Departament de Filologia del Col·legi Universitari ha celebrat el *II Certamen Poeticum Linguae Latinae*. Els *Amics de les Flors* han muntat per trentena vegada la

Deu anys de La Fonollera.

Protecció urgent per a les Medes.

Cent anys de Narcís Monturiol.

gran exposició de cada any, en el marc cada cop més recuperat de Sant Domènec, amb una afluència multitudinària de visitants. La Cambra de Comerç i d'Indústria ha celebrat amb actes protocolaris el seu 75e aniversari, i ha obtingut permís oficial per ser, a més, de Navegació.

Manuel Tolosà i Surroca, professor de català, publicista, animador d'iniciatives culturals i cíviques de Cassà de la Selva, ha mort als 69 anys. *Ignasi Bosch i Reigt*, arquitecte gironí, creador del Grup Sant Narcís i gran especialista en legislació urbanística, ha mort als 75 anys. A Figueres, en complir els 65 anys, l'ex-alcalde *Ramon Guardiola*, director que fou d'aquesta REVISTA,

s'ha jubilat com a director del grup escolar *Salvador Dalí* i ha rebut l'homenatge del claustre de professors i de l'Associació de pares dels alumnes. I a Figueres es prepara també un altre gran homenatge. Conferències, concursos, llibres i premis serviran per enaltir la figura de l'inventor i republicà federal *Narcís Monturiol*, en el centenari de la seva mort. Vius i difunts, presències i records donen noms i sentit a la realitat múltiple que una crònica periodística no pot pas abastar.

A Banyoles, vuit mesos després de les *Jornades de l'Estany*, han commemorat el 300 aniversari de la *Concordia de 1685*, per mitjà de la qual el Monestir va cedir el domini de l'Estany a l'ajuntament i al poble. *Antoni Mª Rigau*, cronista oficial de la ciutat, ha presentat l'edició facsímil de la famosa escriptura, i *Joan Geli* ha donat una conferència al saló de sessions de l'ajuntament.

L'Estany i el seu paisatge amable i propici són un prodigi d'equilibri natural i també d'equilibri psicològic: *Josep Pla* parla del llac com d'un gran "productor d'estats d'esperit" en l'ànim dels qui el contempen i li atorga una indiscutible importància en la sensibilitat del país. Per això potser aquesta aigua plàcida enmig d'un paisatge ordenat és la millor imatge per il·lustrar un diàleg entorn de l'equilibri gironí –natural, psicològic i també socioeconòmic– que es va plantejar a Girona entre el president *Jordi Pujol* i *Josep Mª Ginés*, president de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació, amb motiu de l'acte commemoratiu dels 75 anys d'aquest organisme.

En el seu discurs davant del president de la Generalitat, *Ginés* va encetar amb sentit crític el tema tantes vegades invocat de l'equilibri gironí. Tot primer, va referir-se a l'equilibri econòmic: "A Girona tenim una mica de tot i de res no tenim massa, si és que es pot tenir massa d'algun bé. Cap activitat concreta no excel·leix espectacularment damunt d'altres i cap interès singular no emergeix per damunt d'una pluralitat de recursos que tothom qualifica d'envejable. Aquest equilibri constitueix un do de la naturalesa destinat a exercir una viva influència sobre el tarannà col·lectiu". Arribat a aquest punt, el de l'equilibri com a manera de ser, *Ginés* va dir que es tractava d'un dret que solia jugar males passades: "Les comarques gironines han portat sempre el seu estat d'equilibri fins al punt de presentar llurs rei-

L'Estany de Banyoles: equilibri natural i equilibri psicològic

Diàleg final sobre l'equilibri gironí

vindicacions amb poc dissimulada timidesa, sota el signe de l'objectivitat i àdhuc sota la por del ridícul, que en el trànsit per la vida és el fre de mà dels apocats". Va dibuixar els gironins com una gent històricament resignada i acostumada a perdre, i va al·ludir a l'afalac estratègic que han d'escoltar sovint per part dels forasters –"vosaltres rail!"–, com si visquessin veritablement en un paradís escollit. Després de recordar que aquesta fórmula hiperbòlica era freqüent sobretot en boca de l'Administració, tant estatal com autonòmica, el president de la Cambra va concloure: "A ningú no li agrada que li diguin pobre, però tampoc no li agrada que el facin massa ric, majorment quan hom té la consciència de no ser-ho tant, i quan endevina que el que tal volta prete-

nen és abandonar-lo a les seves pròpies forces". Aquest ha estat, i és encara sovint, el drama dels gironins.

Jordi Pujol va recollir el quant de *Ginés* i va dir que aquest drama dels gironins era també el drama de Catalunya: "Cada vegada que anem allà on sigui a formular determinades peticions ens diuen que nosaltres som rics, i això no és el problema d'aquest govern ni del que hi ha hagut ni potser del que vindrà. I és una qüestió que ens hem de plantejar: a veure si val més anar dient que som pobres o si val més que el temps que perdríem anant a reclamar el dediquem a treballar amb el nostre propi esforç; a veure si val més anar passant el platet o bé si val més fer pujar la bastida". La fórmula del president de la Generalitat és també la de

l'equilibri entre una i altra actitud, però, tal com va dir, "un equilibri amb una certa tendència: una tendència a favor de confiar en nosaltres mateixos més que no pas en la reclamació", perquè "els pobles que tot els ha de ser donat són pobles que en una determinada època potser sí que aconseguïen ajuts, però que a la llarga contempen la seva pròpia decadència".

Pujol va fer encara, durant el seu discurs improvisat, una referència a un altre tret característic del gironí que en aquesta ocasió només havia estat apuntat: el tret de l'individualisme. Va recordar que els grecs també ho eren i que els jueus ho eren i encara ho són, i no es pot pas dir que uns i altres no hagin fet molta feina.

Gairebé a la mateixa hora que es parlava públicament de l'individualisme gironí, reapareixia a les llibreries, en edició de butxaca, *El vagabunt* de *Prudenci Bertrana*, l'irònic i amargat solitari "dels camins que no menen enlloc". La novel·la, que fins ara era intrombable i que amb aquesta edició multiplicarà el nombre de lectors, és un esplèndid retrat de la Girona clàssica comparable al que va fer *Josep Pla*, però és també el testimoni viu de l'individualisme que el protagonista encarna d'una manera agònica, i també de l'individualisme dels altres que ell pateix en la seva pròpia carn: "tota il·lusió d'assolir una deixalla, un tros de pa escadusser en aquell clos de gent conformada, inamovible, impertèrrita dintre llur mediocritat, semblava temerària. En aquella atmosfera de fredor i quietisme, Innocenci se sentia temptat d'arrupir-se en qualsevol paratge, ficar el cap sota l'ala i deixar-se morir de fam i de fred".

Val a dir que, en aquestes condicions, és difícil fer feina i tirar endavant. *Innocenci-Prudenci*, malgrat tot, va escriure una obra admirable i definitiva. Potser perquè, com a bon gironí d'esperit, no havia perdut l'equilibri.

